

OBSAH.

ODDÍL PRVNÍ.

I. Články přírodovědné.

Strana

1. Cesta do nekonečna. — Kamil Flammarion. 2
2. O vývoji rostlinstva a tvorstva na naší zemi. — Albín Polešovský 5
3. O čem nám vypravují skály. — Dr. Filip Počta 10
4. Zúrodňování rostlin. — Dr. Oldřich Košťál 16
5. Nový život. — Bohumil Bauše 19
6. Střídání dne s nocí a rostliny. — Antonín Vimmer 24
7. Vztahy živočichů ke světu vnějšimu. — Eduard Geisler 26
8. O činnosti ústředního nervstva. — Dr. Eduard Babák 30

II. Články zdravotnické.

9. Praktické pokyny o hygienické životosprávě. — Dr. Stan. Růžička.
Výživa 35
Lihové a rozčilující nápoje. Kouření 37
O důležitosti chrupu 40
Základní pravidla zdravotnická 42
O zdravém bytě 44
O významu tělesné práce 45
10. O důležitosti tělocviku pro dívky. — Marketa Wachtlová 47
11. Úryvky z úvah a řečí dra Miroslava Tyrše. — Marketa Wachtlová 48
12. Cestuj o prázdninách! — P. K. Rosegger 50
13. O městských vodách odpadových. — Dr. Alexander Batěk 52

III. Články národohospodářské.

14. Kapitoly z národního hospodářství. — Podle dra Albína Bráfa
15. Hospodářské ctnosti národů. — Jan Kř. Kunstovný 63
16. O významu slova psaného v životě. — Dr. Karel Nosek 69
17. Z „Prvního výletu českých rolníků do Dánska“. — Dr. Arnošt Kraus 73
18. Význam ovocného stromu dnešního dne. — Podle J. Suchého a Edv. Reicha Bystřického 77
19. Alchymie. — Otakar Zachar 81
20. Umělecké řemeslo a jeho význam v naší době. — Zdeněk Wirth 84
21. O volbě povolání. — Karel Kamenář 88

IV. Články sociálně-politické.

22. O samosprávě obcí. — Kamil Harmach 94
23. Vývoj ústavy rakousko-uherské. — Antonín Reitler 98
24. František Ladislav Rieger. — Jaromír Knittl 105

	Strana
25. K Riegrově podobizně. — Zdeněk Wirth	109
26. Vídeň. — Eliška Řeháková	110
27. Jak vydržují Bulhaři v Makedonii své školy. — Dr. Emil Fait	113
28. V Podkrkonoší. — Dr. Josef V. Šimák	115
29. Štěstí národa. (Úryvky.) — Jan Amos Komenský	120
30. O lásce k vlasti a národu. — Tomáš G. Masaryk	122
31. Svaz Osvětový. — Frant. Václ. Moravec	125

V. Články o dívčí výchově.

32. Emancipace žen, její vznik, vývoj a cíle. — Marie Černychová	131
33. Úkoly dokonalé hospodyně. — Zdeňka Nováková	134
34. Dopisy mladé hospodyně. — Johanna Krausová	140
35. Umění v domácnosti. — Podle Pavla Schulze-Naumburga .	143
36. Slovo k českým dívkám. — Karel Kálal	148

VI. Články krasovědné.

37. Ukřížovaný. — Zdeněk Wirth	153
38. Chrám sv. Barbory v Kutné Hoře. — Zdeněk Wirth	156
39. Karlův most. — Dr. Luboš Jeřábek	161
40. Josef Manes. — Jan Neruda	165
41. Krása našeho domova. — František Táborský	168
42. Wolfgang Amadeus Mozart. — Dr. Jan Branberger	172
43. Bedřich Smetana. — Dr. Jindřich Pihert	174
44. Rozbor lidové ballady „Osířelo dítě“. — František Bílý . .	179
45. Umění čísti. — Frant. V. Krejčí	185

Úvody k oddílům poučným 1, 35, 57, 93, 131, 153.

Citáty z těchto autorů: Balker 165, Balzac 134, Bráf 69, Eliot 152, Emerson 189, Epiktet 37, Feuchtersleben 42, 189, Froude 139, Goethe 56, 153, Gorkij 88, 160, 189, Hálek 189, Havlíček 93, 98, 115, Hus 69, Jeništa 120, Kant 143, Komenský 68, 121, 140, Konfucius 93, Lindner 152, Němcová 134, 143, 172, Neruda 179, Oswald 81, Palacký 1, 104, 156, Pettenkofer 35, 40, Rieger 108, Ruskin 57, 69, Seneca 148, Schiller 56, Šniles 4, 62, 73, 84, 112, Solovjev 185, Šafařík 129, Thoreau 94, 189, Tolstoj 174, Wagner 148, Wordsworth 185, Wright 81.

Arabské přísloví 77, citáty z indické sbírky básílek Hitopadésas (Moudrá naučení) 94, 134, z Koranu 30.

Desatera: článkův o tuberkulose 43, eubiotiky (Lindnerovo) 152, Jeffersonovo 68, Kodymovo zdravotní 46, mravních přikázání (pařížské) 129, nápisů pro buzení citů ke květinám a stromům 24,

ODDÍL DRUHÝ.

A) Obrázky ze světové literatury.

I. Řecký <i>mythos</i> o <i>potopě</i>	190
46. Deukalion a Pyrrha. — Publius Ovidius Naso. — Přel. Otmar Vaňorný	191

II. <i>Indická bajka</i>	193
47. Z „Indických pohádek“. — O nevěrném šakalu. — Přel. Dr. Em. Kovář	193
Z „Růžového sadu“ Sa'diho	194
III. <i>Ilias a Odyssea</i>	195
48. Z „Odysseje“. — Přel. Otmar Vaňorný	196
Odysseus vypravuje králi Faiéků Alkinoovi	196
U Lótofagův	197
Lidožraví Laistrygoni	198
IV. <i>Staroskotská ballada a španělská romance o Cidovi</i>	199
49. Ze „Staroskotských ballad“. Williamův duch. Přeložil Dr. Ladislav Quis	200
Z knihy „Cid v zrcadle španělských romancí“. Jaroslav Vrchlický	202
50. Pět králův Maurských	202
51. Rodrigo Diaz, zván Cid	203
V. <i>Středověká literatura náboženská</i>	203
52. Křesťanský názor životní. — Dr. František Drtina	205
VI. <i>Literatura staroslovenská</i>	211
53. Ze staročeského Passionálu. Život o sv. Prokopu	213
VII. <i>Středověký epos rytířský</i>	215
54. Z „Písně o Rolandovi“. — Smrt Rolandova. Přel. Josef Kubín	216
VIII. <i>Středověká lyrika</i>	219
55. Pravá míra. — Walther von der Vogelweide. Přel. Dr. Jan Frič	219
IX. <i>Humanismus</i>	220
56. Řekové jsou zakladateli nynější vzdělanosti evropské. — Otmar Vaňorný.	221
X. <i>Drama</i>	228
57. Coriolanus. — William Shakespeare. Přel. Jos. V. Sládek	231
XI. <i>Klassická doba literatury německé</i>	242
58. J. W. Goethe. — J. S. Machar	244
59. Král duchů. — Jan Wolfgang Goethe. Přel. Karel Jaromír Erben	246
60. Radost. — Jan Wolfgang Goethe	247
61. Zastřený obraz v Sai. — Bedřich Schiller. Přel. Jan Šmaha	247
XII. <i>Básnický romantismus XIX. století</i>	249
62. Z „Child Haroldovy pouti“. — Lord Byron. Přeložila Eliška Krásnohorská	252
63. Vidění Belazarovo. — Lord Byron. Přel. Jos. V. Sládek	255
64. Z „Evžena Oněgina“. — Alex. Puškin. Přel. V. A. Jung	255
Moskva	256
Psaní Tafánino Oněginu	257
Kněžna odpovídá Oněginovi	258
65. Vesnické zátíší. — Alexander Puškin. Přel. Eliška Krásnohorská	259

66. Kozácká ukolébavka. — Michal L. Lermontov. Přel. Fr. Táborský	260
67. Roma. — Zigmunt Krasiński. Přel. Frant. Kvapil	261
68. Vlastenecká čest. — Jakub Čišinski. Přel. Adolf Černý	263
69. Sváteční zpěv Neronův. — Viktor Hugo. Přel. Jar. Vrchlický	263
70. Mé srdce jest v horách. — Robert Burns. Přel. Jos. V. Sládek	265
71. Lore-Ley. — Jindřich Heine. Přel. A. Pikhart	265
72. Přívozník. — Ant. Aškerc. Přel. Jar. Vrchlický	265
XIII. <i>Idylla z doby napoleonské</i>	266
73. Z „Pa n a T a d e á š e“. — Adam Mieckiewicz. Přel. El. Krásno-	
horská	267
Z Předzpěvu	268
Z Knihy první	269
XIV. <i>Moderní pohádka</i>	271
74. Jak Nosorožec dostal svou kůži. — Rudyard Kipling	272
75. Z „Písně o Hiavaté“. Děťství Hiavatovo. — Henry W. Long-	
fellow. Přel. Jos. V. Sládek	274
XV. <i>Realistický román XIX. století</i>	275
76. Odvaha. — Karel Dickens. Přel. P. Zapletal	279
77. Křepelka. — Ivan S. Turgeněv. Přel. V. A. Jung	281
78. Starý dům. — Antonín P. Čechov	286
79. Volha. — Maxim Gorkij. Přel. Vojtěch Prach	291
80. Na moři. — Guy de Maupassant. Přel. Václav Říha	292

B) Ukázky české básnické tvorby doby nově.

81. Ze „Slávy dcery“. — Jan Kollár	298
82. Slzy a vzdychání. — Frant. Lad. Čelakovský	298
83. Po práci. — Frant. Lad. Čelakovský	298
84. Původ komičnosti. — Frant. Lad. Čelakovský	299
85. Kytice. — Kar. Jar. Erben	299
86. Noc. — Kar. Hynek Mácha	300
87. Život věčný. — Karel Havlíček Borovský	300
88. Hrob. — Karel Havlíček Borovský	300
89. Epigramy. — Karel Havlíček Borovský	301
90. Ve lví stopě. — Jan Neruda	301
91. Z knihy básní „V přírodě“. — Vítězslav Hálek	302
92. Z „Lesního kvítí“. — Adolf Heyduk	303
93. Památce přítelově. — Edvard Albert	303
94. Romance. — Julius Zeyer	314
95. Z „Českých znělek“. — Jos. Václ. Sládek	306
96. Písnička. — Jos. Václ. Sládek	307
97. Vánoční. — Svatopluk Čech	307
98. Z krčmy života. — Jaroslav Vrchlický	309
99. V probuzení. — Jaroslav Vrchlický	310
100. Shakespeare. — Jaroslav Vrchlický	311
101. Goethe. — Jaroslav Vrchlický	311
102. Vrátilo se. — Jaroslav Vrchlický	312
103. Svatba. — Frant. Táborský	313
104. Sokolská. — Václav A. Jung	313
105. V zemi Lótofágů. — Karel Leger	314
106. Studny Nadějí. — Ant. Sova	315
107. Suchý žalm. — J. S. Machar	315

108. Satirik. — J. S. Machar	316
109. Blahoslavení. — Jan Rokyta	316
110. Příboje. — Jan Rokyta	317
111. Chvála samoty. — Otakar Březina	318
112. Hus a Jeroným. — Frant. Sekanina	318
113. Bernard Zár. — Petr Bezruč	319
114. A klidno vše. — Viktor Dyk	320
115. Z „Konfesí literata“. — J. S. Machar	321
116. Trpké stáří. — Alois Mrštík	323
117. Nitra. — Slovenská píseň lidová	326
118. Z „Detvana“. Vrstovníkom. — Andrej Sládkovič	326
119. Vzkries nás, Kriste! — Ludmila Podjavorinská	327
120. Hlavní proudy v dějinách české literatury. — Jiří V. Klíma	328

Dodatky.

I. Poznámky o literatuře	340
Rozdělení literatury	339
Rhythmus	340
Verš a rým	341
Sloh	341
II. Vysvětlivky ke článkům.	
Oddíl první	343
Oddíl druhý	348
III. Stručné údaje životopisné.	
A) Spisovatelé cizí	356
B) Spisovatelé domácí	362
IV. Slovníček cizích slov	371

